

Magyar Könyvtári
Intézet

J.
1900

CSORBA GYŐZŐ

A HÍD PANASZA

VERSEK

JANUS PANNONIUS TÁRSASÁG
PÉCS

R08 R R78

CSORBA GYŐZŐ
A HÍD PANASZA
VERSEK

A CÍMLAPOT MARTYN FERENC FESTŐMŰVÉSZ TERVEZTE.

11620

PÉCS, 1943.
JANUS PANNONIUS TÁRSASÁG

Csak helyben
használatra

Felelős kiadó: Dr. Lovász Pál.

DUNÁNTÚL PÉCSI EGYETEMI KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDA R-T. PÉCSETT.

A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató.

SZÓLALJ MEG BENNEM!

Verembe nem dönts, hegyre sem emelsz,
nem hajtogatsz mint friss-kezű szellő a nádat,
nem törődsz velem, Istenem,
sorsom mélyén hallgatsz, mint föl nem robbant
bomba aluvó vizek mélyein.

Tornyosodik a bűn a szívemen,
és már csak tompán érzem: mi bűn, mi nem bűn,
normáim elmentek veled,
nincs már külön a sáros és a tiszta —
elkeveredtek bús hiányodon.

Szorongok, mint vihar előtt a föld;
lapulok, bújok, pislogok csönded szemébe —
minden dörgésnél rémesebb,
ijesztőbb minden cifra átkozásnál,
— a halott anyák hallgatnak csak így.

Szólalj meg bennem, régen-hallgató!
mozgass meg, légy szél, szél, ami voltál is egyszer,
törődjél velem, Istenem!
mindegy: veréssel, vagy simogatással,
csak érezzem, hogy van hozzám közöd.

ISTENNEK.

Borotva-élen állok és
 meg-megtaszít a szél,
 két oldalam felől szívó
 mélység, torkos, nagy éj.

Hegymászó jó kötél gyanánt
 dobtam felé hitem,
 Isten felé: legyen, ha kell,
 kapaszkodnom miben.

De tágul a kötél: fogom?
 s fogjuk mi: én meg ő?
 gyerekszellő is elviszi,
 ha sebbel erre jő.

Gyerekszellő is elviszi,
 most vélem incseleg:
 nadrágom meghízlalja és
 húzgálja tincsemet. —

Még élek: emberségem-e,
 mi tart, vagy az örök
 törvény: a lendület, mely im
 folyton messzebbre lök —

én nem tudom. De nyirkos éj
 és sorvasztó napok
 erőm fölfalják csakhamar,
 mint vért a farkasok.

Uram, megbízható, erős
ujjadra rég feléd
dobott kincsem csavard fel: a
kötél egyik felét;

a másik végét nyújtsd nekem,
segítsd kezembe és
örök görcsöt bocsáss belé:
ne lepje ernyedés.

Hogy a borotva éle is
eldőlhessen, s a híg
légben megálljak, mint aki
beásva áll hasig.

CSÖNDES LÁZADÁS.

A lazuló földet a nap fényes
kardjával vered,
síkos felhők akadnak a kényes
fák csúcsaiba.

Díszes Isten, nagy a te hatalmad,
pihe-lelkemet
ujjongások, bánatok, unalmak
szájával fujod.

Most is ámítsz, csábítsz a szobámból:
lobogó tetők
kendőivel integetsz a távol
párái mögül.

Hasztalan hívsz, nem megyek, tudom már:
a tiéd a kedv,
a tiéd a kín, s az unalomnál
te ásítsz nagyot.

Élek eztán mint a gép, s mogorva
közöny áradó
folyamain pálcaként forogva
csak hagyom magam.

Nem segítek szolgálommal,
hiszen ellenem,
magam ellen tennék és magammal
lennék oktalan.

Csönddel zúgom: terveid kohója
többé nem nyel el:
voltomat a bársony semmi ója,
mint a holtakét.

A HÍD PANASZA.

Fekete földből nőttem, keserű földből nőttem én ki,
 fekete ereimben keserűség kerengett,
 alattam a folyó beteg-sárgán derengett,
 szomorú voltam mindig, és sose tudtam mire vélni.

Fekete földből nőttem céltalanul a levegőbe,
 soká nem is sejtettem, milyen irányba tartok:
 nehéz ködök mögött bújtak a túlsó partok,
 lebámultam a vízre, s nem lettem okosabb belőle.

Suta gerendáimra keselyűk, varjak telepedtek,
 ha valaki megindult rajtam, vesztébe tévedt,
 cinkosának fogott a kárörvendő élet,
 és egyre újabb-újabb hóhéri munkával lepett meg.

S ím egyszer a sötétben, ellenkező oldalról épen,
 mintha magamat látnám, egy csonka híd-ív lengett,
 felém lengett az ív, és durva testem zengett,
 bomló öröm csapott föl minden parányi-csöpp izében.

És édesen-alélva találkoztunk az éjszakában,
 mint vastag óbor ömlött belém a jó vidámság,
 ép lettem, hajthatott bárkit parancs, kívánság
 hátamra, nem csalódott: zöld partra hajlott át a hátam.

De rontó vihar támadt és felibe szakított újra,
 esetlen csonkjaim most megint az éjbe szúrnak;
 bolond játéka, én, egy önkényes, nagy úrnak!
gyarló testem hibáit méltatlan tél hidege fújja.

Jobb volna a homályos folyóba rogni mindenestül,
 mintsem az ürbe lógni és oktalan remélni,
 jobb volna a puha iszapba halni térni,
 hogy fodrozódás nélkül folyjék rajtam a víz keresztül.

TÉVESZTETT ÚTON.

Barátaim csodálva nézem
 s irigységgel: milyen jó élők!
 a sorsuk kérdez, ők felelnek:
 porban csúsznak, vagy ünnepelnek,
 vagy esznek, isznak és alusznak.

Gyermekek voltak: szép volt; vége!
 sóhajtanak szokásból: kár, kár!
 s jó férfiak; derék családok
 áldottai. — Mindenki áldott,
 akibe mások kapaszkodnak.

De önmagamba félve nézek
 s szégyenkezõn: hiába jöttem
 ily irdatlan-nagy messzeségbe,
 csak nem nõttem föl mégse, mégse,
 s bátyáért és apáért sírok.

Borostás arcom rémülettel
 tapogatom: — füleit Midas.
 Valami szörnyûség kerülget,
 hûvös gyanúk szívemre ülnek,
 tragédiák szellõje libben.

Futó napjaim sok-sok zsebjét:
az órát, percet kifordítom:
mit visznek tőlem, és az újak
zsebjét is szinte: hozzám bújnak,
lássam, mit tesznek volt valómhoz.

Tudom: jövendőm formált forma,
meg kell változnom belemenvén,
tudom: örökké nem maradhat,
ahogy ma van, s majd rámszakadnak
sötétén a most kéklő boltok.

Tudom, valahol megcsalódom
és valamikor megcsalódom,
elkomorodom egyszer mélyen,
s úgy zöng felém szűz mai-lényem,
mint rádió, ha zsákba varrják.

CSALÁS ELLEN.

Meleg tenyerek ízét hordtad
a szíveden. Ó gyáva, gyáva!
Tudtad, hogy önmagad csalod csak,
s hiába tudtad, mégse hitted.

Látod, minthogyha őszi éjben
meztelenül a kertben állnál:
dideregsz. Hűs harmat vízében
ázott virágok borzongatnak.

Ha most egyszerre megölelne
sok szeretőd, kis törpe tested
dús karjaik közt elmerülne
és irígyelne, aki látna. —

S, ó, nincsen nálad senki árvább!
te olaj vagy, mindenki más víz,
hát rántsd le már az álnok lárvát,
nézd meg magad és értsd meg végre:

embernek jöttél, egyetlennék,
páratlannak és társtalannak,
embernek jöttél, jaj, embernek!
ez az igazság, nincs menekvés.

TANÁCS.

Vigyázz! már egyre többen látnak,
 fosztják, rabolják lényedet,
 prédája lettél a világnak,
 gyámoltalan beteg:
 magadat óvni nincs erőd,
 megnyíltál, mint királyi ház
 a csöcselék előtt.

Jöttél anyád rejtő öléből —
 tündöklő, végtelen habok
 előringattak a sötétből,
 — oltalma elhagyott.
 Hogy csábított a vaksi fény! —
 magad kárára, te bolond,
 mért voltál oly serény?

Ha egyszer a piacra vágytál,
 most undorodjál, bújj, remegj,
 ölts álruhát és álruhánál
 tévesztőbb lepleket,
 határaid mint várfalak
 komor göggel kerítsenek,
 s bőrödnél álljanak.

Jusson eszedbe: meg kell halnod,
boldog sötétbe hullanod,
egész-magaddal hullj és halj ott
mint példás-szép halott,
ne összevissza-feledés
kényére bízd a sorsodat,
rejtőzz el, légy merész!

DECEMBER.

Tél van, meztelen ág-bogak
kúszálják a kerek holdat; a rettegő
földön félve kísér rideg
árnyékom. Valahol bárcsak akadna meg!

Mért juttatja eszembe, hogy
senkim sincs, egyedül járom az életet,
mért juttatja eszembe, hogy
nincs jól így, valamit kellene tenni már.

Vígan tartja elém meleg
karját néhol a fény, átnyul az ablakon. —
Ó, én nem mehetek be: más
nyugszik székesen és más gyüri ágyamat.

Szél ingatja a fák fejét,
rebbenten riadoz, fut föl-alá az árny,
mint a bánat a szívemen:
rebbenten riadoz s jaj, soha nem hagy el.

CSÖMÖR.

Szólni sem érdemes és moccanni sem érdemes;
játék a kisdéd és üres léggömb a nagy,
a zöld a lombokon csaló festék s a lomb csinált,
vásári rossz sípon trilláz a sok madár.

Napban fényeskedő fehér utcák, ne bántsatok!
bontatlan tiszta kék, hűs ég, ne nyomj agyor!
cívódó szél, csitulj! félek, mint aki haldokol, —
már tervben összedől a karcsú épület.

Itt nem maradhatok, és máshová se futhatok,
fömlálló rajzszögek földnek minden helyet,
és önmagamban is vad zendülés lármája zúg —
aludni volna jó, s az álom elkerül.

Öledbe rejts, anyám! látod, ki hősen otthagzott,
most tudja: nincs egyéb erősség kívüled.
Öledbe rejts, anyám! a sírba lépni nem merek —
a szebb nemlét terül szülő öledbe rám.

SZERENÁD A SZOMSZÉDBAN.

Már világosodott az éjjel,
mint a tintám, ha fogy, s felöntöm.
Szerenádhangok kúsztak széjjel
a kásás légben; lent a földön
sündisznó futott; víg madárdal
vitatkozott a szürkeséggel.

Füllel látható füst a hang: szét-
olvad és vége, mint a habcsók
a szájban, s másként hagyja ízét
mindünkben. Ó dallamra tett szók!
ó szerenád! — nekem riasztás,
valakinek becézés, szentség.

Hordozom én is, ami ráhullt
kéretlenül, mint ő is hordja.
Részes lettem egy láthatatlan
osztokodásban, és nem tudja
az egyedüli úr — mert ő úr,
én meg kis koncos akaratlan.

Véletlenül kapott élmények
töltik a lelkünk túrt teherrel,
mert nagy udvara van a létnek,
és kicsiny helyen él az ember —
szép a külön világ — hiába:
összenőtt ikrek, akik élnek. —

11620

Le lehet kaparni a képet,
a hanglemezt meg összetörni,
de a nyomok nélkül történet
hogyan lehet nem-volttá tenni?
az orzott, drága szerenádot
visszaadnom, mint nem enyémet?

Meg kell nyugodnunk, s meghajolnunk:
nem lehetünk páratlan-mások,
egyetlenek, míg itt bolyongunk
a föld színén, a más hatások
akkor pattannak csak le rólunk,
ha majd a hús gödörbe omlunk.

A GYERMEKEMHEZ.

Megöllek, akármerre vagy,
 bennem s minden nőben megöllek
 téged, ki a hinta egyik felén oly könnyen állsz,
 hogy a toll-könnyű esetlegességnek
 kell csak ráhullnia a másik felére, hogy létre kelj.
 Megöllek, akárhol vagy is,
 megöllek a tagadás őszinte és megfellebbezhetetlen
 akaratóval, amely úgy lopózik
 utánad, mint a gyilkoló gáz
 a békésen alvók szívére.

Én gyermekem,
 gömbölyű és meleg karú gyermekem,
 szám és fejem helyett
 szigorúan és kegyetlenül kényszerítelek,
 hogy a semmit öleld meg
 gömbölyű és meleg karoddal
 — vagy inkább köd-karoddal, mely veled együtt
 arra lesz kárhóztatva, hogy a nemlét
 küszöbén túl végezze el a születés
 és a halál nagy dolgait.
 Megöllek, mert még-köd-szívedben,
 tudom, te ugyanezt tervezed ellenem,
 mint minden gyermek,
 ki kétes örömök fejében
 apjának mellére tipor.
 Én szolga nem leszek,
 mosolygó, bárgyú szolga, ki annyira hű és együgyű,
 hogy ura ütlegein is örül.

IJESSZ RÁM

Szürke a piros is, szürke a kék, a sárga,
és szürke a világ: beleesett a sárba.
Az idő megrekedt, úgy lóg benne a lelkem,
mint száradó ruhák, mikor szellő se lebben.

Most nincs tragédia és komédia sincsen,
mert mérték nélküli s határozatlan minden,
és nem különbözik a vágy, a van, s az emlék,
és nem tudom, mi ez: a lét-e, vagy a nemlét.

Ó élet, ételek gyümölcse, semmi több s más! ---
a kásás megszokás fullaszt, a mitse-várás,
a múzeumba tett szerszám heréli sorsa,
ízes, friss napjaim, ízetlen régi borsó.

Máskor-szörnyű halál, riasztgatásod ellen
mámort, futást, imát nem kell magamra vennem:
mint vak szeme előtt hiába integetnek,
hiába álnok arcod, többé nem rettenek meg.

Aldott halál, te szent, mégis: kérlelve kérlek:
ijessz rám, nyúlj felém: hibbanjon már a mérieg:
ijessz rám, nyúlj felém: remegjek, sírva féljek —
élettelen halál, segíts hozzá, hogy éljek!

ŐSZI KÉRDÉS.

Megtágul ismét a tömött
világ. Ágbogaik között
 egyre nagyobb darabokban
 őrzik a fák az eget.

A végtelenből jő a szél,
szárnyán madár és holt levél,
 messze röpülnek a széllel —
 lankad a nyári verő.

Az ablakodnál ülsz, s figyelsz,
vagy tán csak ülsz, nem is figyelsz —
 szürke ború a szivedben,
 hallgatod énekeit.

Volt egyszer pártod és hadad,
most itt tünődöl egymagad —
 ó, nem elég, ha szeretnek,
 hogy te szeress, az a fő.

Sötét-hajú, mi lesz veled,
ha majd az ősz benned temet,
 benned alél el az élet,
 száll a levél, a madár?

KARÁCSONYFA-DÍSZÍTÉS.

Tíz gyermekedből egymagam maradtam:
 kettőt befalt a föld,
 hetet a sűrű távol. Változatlan
 hangjával a karácsony ránköszönt;
 nézünk egymásra: mit kezdjünk vele? —
 tele a szívünk s mással van tele.

Ezüstpapiros cukrok a kezemben,
 díszítgetem a fát,
 úgy sírhatnék és úgy kéne nevetnem —
 mozgásom egyre lassúbb, tétovább:
 a régi hit nincs, új sincs még helyén,
 meghalt a gyermek s nem nyughat szegény.

Kinok térképét hordja édes arcod,
 nézlek: segítsz nekem.
 Szorgalmad hány nehéz éven kitartott:
 erőssé tett a buzgó szerelem, —
 díszíts, díszíts, hisz páratlan kezed
 bús életedben mindig díszített.

Díszítsd a fát és díszítsd a világot,
 díszítsd világomat,
 s tárd föl egy lánynak gyönyörű tudásod —
 elémidézi most az áhitat —
 tudom a törvényt: nem lehetsz örök,
 s csak ő segíthet majd, ha szürkülök.

Ezüstpapiros cukrok a kezemben,
 karácsonyeste van,
 úgy sírhatnék és úgy kéne nevetnem:
 de csúf s de szép, hogy áltatom magam,
 s de szomorú, hogy mégse sikerül:
 álmos üresség bélel s fog körül.

Ki férfi lett, azt nem teheti többé
 gyermekké anyaöl, —
 de gyermekké teheti mindörökké
 egy jó szerelem, mely rátündököl, —
 ó most érzem csak, mit vesztettem el,
 ó most tudom csak igazán, mi kell.

Ezüstpapiros cukrok a kezemben,
 karácsonyeste van, —
 míg nem nyugszom e boldog szerelemben,
 ha százszor is karácsony: hasztalan, —
 s bár minden díszet magamra aggatok,
 kietlen-szürke és kopár vagyok.

KÉSŐ KÉRÉS APÁMHOZ.

Hanyattfekszel; a melleden
 összekulcsolt két kezedről lemállott
 a gyöngé hús. Könnyen-síró,
 apró szemednek nyoma sincsen. —
 Tudom, tudom,
 hiszen tizennégy éve már. —
 Bennem azóta hódító erők
 bő-terebélyű fája nőtt,
 harcoltam a sírásó-emberek
 gonosz hadával, s győztem.
 Téged szelíd víz, gyámoltalan férgek
 roncsoltak el, szegény apám! —

Most minden erőm hiúsulva,
 elmetszve minden ifjú izmom,
 s itt állok valakivel
 égnek tárt arcod előtt.
 Úgy-e látod?
 Fehér, fészek-szívű leány.
 Ő az, tudod, kivel reméltem
 neked magot támasztani,
 de szorgos, ügyes élők
 gyorsan helyemre álltak. —
 Úgy-e hallod
 elvetélt unokáid zokogását?

Élőnél lehet tehetősebb élő,
de halottnál nem.
Én csont-apám,
te mozdulatlan,
segíts a mozgók ellen!
Most visszabújok hozzád,
mint az öledbe bújtam,
amikor még együtt aludtunk.
Meredj a merénylők elé,
ellenkezésük törd meg,
nézz minket össze holt szemeddel,
ne szakadhassunk széjjel,
tetteiden az állandóság
bélyege: védj meg minket!

Szegény apám,
te óriási,
én csont-apám,
te győzhetetlen,
mutasd meg, hogy az apám voltál!

ÉVFORDULÓ.

Tizenöt éve annak is már, —
 az édes földbe elvegyültél,
 csak villogó, szép csontjaidnál,
 gyengült a romlás. Furcsa tündér!
 — tizenöt éve annak is már —
 a sűrű földbe elmerültél.

Bátyám voltál a lebke létben, —
 megálltál és megvártál engem,
 s lám, útjaidon végigértem,
 s csalóan eléd-öregedtem,
 — bátyám voltál a lebke létben,
 és íme, már a bátyád lettem.

Mégis: csillagként állsz fölöttem
 és égi boltként mindörökre, —
 erőd, varázsod nem-törötten
 felköltözött fényes körökbe.
 — Mégis: csillagként állsz fölöttem,
 s vezetsz a hömpölygő ködökbe.

Lehet lengő, fehér szakállam,
 mindig csodálom barna állad, —
 s ha majd a süllyesztő halálban
 egy messzi tájon megtalállak,
 — lehet lengő, fehér szakállam —
 mint hű öcséd, szívemre zárlak.

ALKONYAT A VÁROS-SZÉLRŐL.

Szökik már a fény. Lám: a szótlán, magos
tetőkön szalad, száll, s a józan tetők
kigyúlnak, lobognak. Szelid máglya most
a város, mely ott ég a hegy-láb előtt
a tál-völgy ölében. — Tovább száll a fény,
fogas dunna-felhők ezüstjén lebeg
— finom pír az arcon. Tovább száll a fény,
a mély ég színén még kicsit tetszeleg,
s tovább száll megint, és a mély elnyeli. —
A tárgyak homályos szivéből kilép
a fátylas sötétség. Siet, s meglepi
a földet; csomókban lapul szerteszét,
csorog mint a víz, és pocsétákban áll
a bokrok tövében, — s a jég-arcu hold
elindul hős útján, fehér, nagy madár,
elindul hős útján a vak fák alól.

FRISS EMLÉK.

Karcsú és sárga csónakkal jött,
emelő meleg égett;
két hosszú, barna copfja volt,
fürkész szeme arcomra tévedt.

Másfél órára rá el is ment,
fürdőruhája sárgán
még vissza-visszavillogott,
s a nap szikrázott gyöngé vállán.

Felhőt húzott az ég a vízből,
ő belefoszlott gyorsan,
s nem is volt már. Most sincs, csupán
éles-sárgás emléke harsan.

Majd jön az éjjel és az álom
új képek szivacsával,
s kitörlődünk egymásból, mint
az étel-íz mosogatással.

MAGÁNOS FA.

Társaim az apró füvek, nem messze tőlem fut az út,
 társaim az apró füvek, nincsenek méltóbb társaim,
 állok magam, azt sem tudom, hány éve már, — az
 éveim
 gyűrűkbe nőve védenek kérégem alatt.

Ha emlékeim kérdenék, nehezen tudnám kezdeni:
 láttam, hallottam már sokat, s nem felejtettem sem-
 mit el.
 Nem messze tőlem fut az út, és lombom alatt mély
 a hús,
 hallottam, láttam már sokat: bölcs agg vagyok.

A lombom alatt mély a hús, a lombom között mély a
 csönd,
 kis fészkeket dédelgetek, és lengetem a szeleket,
 egyfelé nyílt a tág határ, másfelé domb keríti el,
 s a domb mögül jönnek felém az emberek.

Jönnek felém az emberek, hogy honnan jönnek, nem
 tudom —
 ó, mi lehet a domb mögött? — csak egyszer látnám
 legalább,
 de megroppant már az erőm, fölébe nőni nem fogok,
 s titok marad a volt-titok halálomig.

CARMEN LUGUBRE.

A nevét mondom és a halált mondom,
és nem hiszem el, nem hiszem.
És újra hallom köhögését
a visszhangos, mély semmiben.

Tizennégyéves volt és félkegyelmű
és pösze is volt még szegény,
szegény Kati! — riadó bánat
íjdezett a két szemén.

Most lefeküdt, a hátára feküdt le,
mint vágya olykor súgta már,
aszott testére vőlegényként
reáfeszült a rossz halál. —

Víg asszonyok, kik boldog szeretőknek
ölen hagyttatok hamvatok,
félelmes nászéjszaka volt ez:
a halál alatt egy halott.

Ő hajnalon dúlt ágyából ki nem kelt,
és szűz maradt a nász után,
mégis fogant zsengecske méhe:
enyészet és örök hiány

támadt belőle, s óriásra sarjadt,
s falánkul anyját falta fel. —
— Fülelem körül hűs, tiszta hangon
a másútú rend énekel. —

A nevét mondom és a halált mondom,
és nem hiszem el, nem hiszem.
És újra hallom köhögését
a visszhangos, mély semmiben. —

Már Isten első bölcsei között van,
nyelvéről kristály-szó pereg,
— nagyon fehérén lát az Isten
és feketén az emberek.

SÖTÉT LESZ.

Dereng az ágyam mint a foszforos kép,
 a vaksötétben tompán ing az ágyam.
 Fölbredtem, a testem, ez a rossz gép
 fölbresztett; a zendülő magányban
 alattomos hatalmak rontanak rám,
 Védjem magam? ki ellen? ó ha tudnám!

Vak gálya úszom parttalan folyókon,
 távol az élet, énfelém fonákját
 mutatja csak. Zavartan forgolódom:
 hogyan is történt? Aggodalmak rágják
 húsom, — milyen büvölt vidékre estem?
 fáradt lázakban fürdik béna testem.

Élek, még táplál szívem buzgó kútja,
 de holtan sem lehetnék jobban árva:
 mindenki alszik, jaj, anyám se tudja,
 vagyok-e, és fia vagyok-e? — sárga,
 beteg karján tán visz pár vézna álom,
 de óvna-e, ha itt lelném halálom?

Ordítózok, vagy fölcibálok őket,
 kik ébren engem féltenek, szeretnek,
 és mondom majd a bárgyú ébredőknek:
 ím arcom, s íme, könnyeim peregnek,
 — mit érne? látnám: bambán és riadtan
 bámulnak rám s nem aggódnak miattam.

Csak lassan-lassan térnék meg beléjük,
mint köd mögül kibomló kép. — De mindegy:
üres kesergés, százszor elvetélt ügy,
feküdni jobb s tovább hallgatni mint egy
szorgalmas alvó, legfeljebb a multban
kutatni, bent, e zárt és régi boltban.

Kik este éltek, mostan mind halottak,
s akik halottak, most akár az élők,
kik közel voltak, messzi elfutottak,
a messziek mellettem ülnek, égőbb,
frissebb szemekkel mint való-korukban,
élőbben élnek most, haló porukban. —

Aranka, édes, kis húgom, húsz éve,
húsz éve már! — az arcom is borostás,
vízbe estem és szelek fújtak, mégse
halványodtál, a képed mégse rozsdás,
szerettelek, s úgy érzem, egyre jobban, —
nőlsz bennem, mint az élet nő a magban.

Lány-néném szült s te szégyen és fölösleg
voltál közöttünk, (most is említik még,
hogymennyit ettél) — s én folyton kereslek,
mert az a rossz tűz lankadatlan itt ég
bennem, melyet halott kezecskéd gyújtott,
s tudom, tudom, hogy többé el nem oltod.

A halálból te voltál első lecke,
érthetetlen, de szörnyűséges mégis,
kisdéd tanár, tudatlan gyermekecske,
látod: azóta többet értek én is,
százanyit értek, s századnyit se félek:
mellem köré pán célt csavart az élet.

Mind együtt van, vagy együtt nincs, ki meg-
holt,

emlékük is együtt ragyog szívemben. —
Halott kicsim, te kezdted el a bús sort,
apám és bátyám vert még így meg engem, —
ó, aki kedves, megmeredt kezével
jobban sebez, mint mások fűrge késsel.

Sírásomtól a kórház folyosója
hogy jajgatott! fehér nővérek pille
főköttöje milyen vigyázva, óva
szállott fölém, tornyos félelmeimre!
— már spanyolfal volt apám ágya mellett,
és szólni sem tudott, csak könnye pergett.

Mikor temették, én otthon maradtam,
pajtásaim irigy szemmel csodáltak:
úr voltam köztük, úr módján fogadtam
szolgálatuk. — Bolond rang! ó hogy áltat
ma is még: balgán hányszor, hányszor érzem
király-palásznak fosztó szenvedésem!

A számban furcsa ünnep-íz merengett,
s tömött emlékek csillogtak szememben,
a rokonok, kik akkor épp temettek,
osztó kezekkel jártak föl-le bennem,
sírás helyett fénylő öröm virágzott
kis arcomon, és már szívem se fázott.

Apró apám, de sokszor kellenél most,
milyen jó volna intésed, ha volna!
Aki apátlan nőtt, aggódva fél most,
hogy eljutott a súlyos férfikorba:
lépéseit mihez formálja, mérje? —
könnyek közt telik tudása edénye.

Könnyek közt telik? — ugyan ne siránkozz!
szónok-beszéd: élsz, napjaid szaladnak,
elértél végre a való világhoz,
lettél komoly gazdája önmagadnak.
Ezt tán a baj? hogy nem jársz fellegekben,
hogy hasznos is vagy, nemcsak élhetetlen?

Melegért álmot érdemes cserélni,
de ha se álom, se meleg? — Didergő
óráim bamba hivatal fecserli,
s körülkerít egy álnok ember-erdő,
s tőlem az álmot, meleget riasztja,
kedvem forrását eltömi, apasztja.

A nyelvemen villámos szók lapulnak,
s okos szavakkal kell megölnöm őket,
kápráztató-szép színeim fakulnak,
minden napom a halálból előleg,
(már nem sokáig! éltető szabadság,
szellőid nyúlós undorom dagasztják.)

Hová széledt a sok barát s a lányok
és az a lány, ki több volt mindeneknél?
Hideg helyükön zümmögő hiányok,
más-más hiány azoknál és emennél.
Kezem cél nélkül tétovázik mint a
karó végére érő gyenge inda.

Soroljam el, kiket, s hogyan szerettem?
főlsleges: nem volna benne újság.
Egyformán játszunk mind ez ősz szerepben,
és mitsem ér, akármi nagy tanulság:
tudott kövekben elbotlott a lábam,
s hány botlik el még éppen így utánam!

Rólad, kiről már oly sokat beszéltem,
 rólad szólok csupán, — az életemben
 hűs csúcs voltál, Bukám, s míg el nem értem
 tehozádig, szünetlen hegyre mentem,
 azóta hullok, női az éj köröttem,
 s a kedves ég alig villan fölöttem.

Tudom: téged törvény bocsájtott hozzám.
 örömök, kínok nékem szépítettek,
 e világ gazdag kincseit kobozván,
 magad építve sorsom építetted.
 Döntést jelentett minden moccanásod:
 kezed tartotta bennem a világot.

Tol az idő a sír felé — ma még tán
 van annyi hely, hogy nyújtózzam, de holnap
 holnap talán belészorít és aztán
 a hullámok fölöttem összecsapnak:
 elsüllyedek az öblös ürbe, semmi
 kis nyomaim a feledés belengi.

Porszem vagyok, de élek fontos ügyben:
 a mindig-rejtély szépről szólni tiszttem.
 Békességes, de lázadó is egyben,
 előtted e páros vakságba veztem. —
 Te összefogtál mély harmóniába, —
 friss zendülés kelt lábaid nyomába.

Lám jött helyedbe más; aranyhajával
 oszlatta gondom terjedő homályát,
 s aranyhajával máris messze szállal,
 nem hallja szám marasztaló imáját:
 fél-émlék, fél-van, már halott, de él még,
 szólítom, s mintha magamban beszélnek.

Az Isten is fölszállt a távol égbe,
 régen szívemben mindig megtaláltam.
 Ma már az ujja csücskével sem ér le,
 nincs háza bennem, s én vagyok hazátlan.
 Hő lágyulások, gyermeteg melegség,
 mily zordak az imátlan férfi-esték!

Ó, messzi lányok, messzi, messzi Isten,
 az árvaság hogyan reámtekergett!
 Jövöm fakó, akármilyen színre festem,
 s a bő idő álmos folyója görget.
 — Ágas borongás! van még egy halottam,
 néz, néz merően, árnyékká fogyottan.

Mint vízbehullt, ha fölbukkanva épen
 mohón zihálna, s menten visszanyomják,
 úgy jártam: a szakadt felhőjű égen
 nap nem derült, más gyász emelte lombját:
 apám után bátyám, kit úgy csodáltam,
 akadt meg a hurokvető halálban.

Egy gyertyaszentelő utáni reggel
 jeges hajnalban ment az állomásra.
 Aludni hitt: figyelt és nem köszönt el,
 de én az alvás partjáig kimászva
 láttam tűnő hátát, amint a keskeny
 ajtón kifordul, s új alvásba estem.

Nem mult el még a február egészen,
 és megtudtam: többé hiába várom.
 Azóta nyájas emlék-napsütésben
 áll bennem mint legendás, hősi várrom.
 Ó, hogyha élne, ő értene engem:
 költő volt ő is, csak kissé ügyetlen. —

Három halottam és sok-sok halottam,
ki csak nekem halott, de másnak él még,
leskődtek a homály-öblű sarokban,
tudom: szerettek s mégis, mintha félnék, —
jó társaim, suhogva nő a távol,
ahogy sodortok a szilárd világtól.

Dereng az ágyam mint a foszforos kép,
száll, száll a fény belőle mint a pára.
Hol támadott ez ordító üresség,
mely ráterült a gunnyasztó szobára?
Kóválygó árnyak mellemig merülnek,
s mint ölmos gondok súlyosan megülnek.

Gazdátlan fekszem, s szállong mint a pára
szívemből is a lassú fény: sötét lesz,
jaj, bennem is! Testem már nem határa
az éjszakának s mily kártékony éj ez!
mint sót a víz, magába oldva hordja
a bánatot: halálos minden kortya.

LEVÉL.

A kék üveg fejünk fölött
széttört: valami rengeteg
ököl zuhant rá. Semmiség
ásít helyén, a sok cserép
a szélbe hullt, most ott kering,
s karcolja arcunk élesen.

Az embereknek nincs nyakuk,
a sok lovacska fondoran
gőzöl, minthogyha mondaná:
ha már köd van, legyen nagyobb,
s játsszunk bujócskát benne! A
bokrok, mint robbanás után
kövémeredt bombák; szedett
águk szörnyűen szúr bele
a légbe. És a fák, a fák!
zörgő csontvázként állanak
egy nagy-nagy anatómián. —

Felétek, ott az agg Duna
partján, még barbárabb a tél.
Ilonka, gyenge arcodat
úgy óvnám, s gyenge testedet!

Magam helyett e versemet
küldöm mint sálat és subát
s meleg cipőt. Vedd rád s vidor,
pajkos szemekkel nézz a már
valahol mégis rejtező,
győztes seregét szervező
tavasz felé...

MECSEKI SÉTA.

Földomborul és elsüllyed a táj,
amint az út hulláma ringat.
Hegyi szél hínárja akasztja
egyszerre lépő lábainkat. —

Apád, anyád és minden szeretőd
kőd most és semmi néked, kedves,
és én vagyok csak a valóság:
hadd szóljak szépen a szívedhez.

Százezerévek zúgó mélyein,
lám, úgy forgott a mult miértünk,
hogy sírokon, bölcsőkön által
szerencsésen egymáshoz értünk.

Örüljünk, rijjunk, mint a gyermekek,
mert, ó, be máskép is lehetne:
kis késéssel vagy sietéssel
nem révedhetnék a szemedbe.

Hozzád és hozzám tartó szálakat
kévényt font ott lent az élet.
Mögénk zuhant a messzi bárdja,
mi magunké s a föld miénk lett.

Mégis: szellőként libben az idő,
és ujjainkat szétbogozza,
és visszasodor menthetetlen
régí szürkéknek jóba-rosszba. —

Hozzád és hozzám tartó szálakat
kévényt font ott lent az élet,
nem futhatunk el: öncsalások
csupán a gyors feledkezések.

Apád, anyád és minden szeretőd
kőd most és nálam mégis többek,
mert néha minden foghatónál
nagyobb ereje van a ködnek. —

Földomborul és elsüllyed a táj,
amint az út hulláma ringat.
Hegyi szél hínárja akasztja
egyszerre lépő lábainkat.

És már tudom, hogy nem is mi vagyunk,
csak énünk egy-egy kósza része,
mely hasztalan szabadkozással
szédül megint a csonk-egészbe.

KÉRÉS RÉGI LÁNYOKHOZ.

Kik úgy adtátok kézről-kézre
 életemet, mint a futók
 staféta-botjukat, ma is még
 itt álltok bennem, és ma ismét
 fáj, hogy csak egymás mellett s mégse
 egy akarattal álltok bennem.

Testvérek vagytok: gyúlt-szerelmes
 szemem így látott titeket,
 s szám így mondott el. Fáradásom
 pótolta izesebb tudásom:
 ki később jött, tarkább tüzekhez
 jött: kell, hogy egymást szeressétek.

Szertelazul a bolyhos ködben
 a tárgyak éle: bent a mély
 multban zártságotok kitárul. —
 Ti nem tudtok e változásrul,
 de engem bánt, hogy annyit jöttem,
 s hiába, mert nem izmosodtam.

Mindnyájatokban másként éltem,
 — egyetlen naggyá tegyetek,
 bensömbe nézve bátorodjam,
 győztes hittel higgyek magamban,
 lubickoljak pezsgő reményben,
 mint katonák, úgy lépegessek.

Segítsetek, tanítsatok k
utódotokat, ezt a szent
és drága lányt értő fogással
vonjam körül kaputlan ráccsal,
ne tudjon többé elszaladni,
maradjon itt örökre nálam.

ÁLDOTTAK AZ ÉJSZAKÁK.

A nappalok s a fény merev
formákba öntenek.

Külön vagyunk, határaink
tiszták, nincs senkinek

velünk érintkezése. Mint
a sürgönypóznák, hogyha a
drótjuk szakadt, nem küldenek
s nem kapnak tétova

jelzéseket a tág világ
felé s felől. — Csak száz s néhány
kilométerre vagy, de ha
ezerre lennél vagy néhány

méterre, mindegy volna, mert
erős a fény és visszatart;
és nem jöhet közel
a messzi part. —

A nappalok s a fény merev
formákba öntenek,
de áldottak az éjszakák:
lágy kapcsoló-közeg

a dús sötét. Az ég meleg
és roppant nagy kosár
és minket, mint ma-kelt
csibéket összezár

pihés ölén. A sürgöny-
póznának számtalan
új drótja nő és érzem:
már nem vagyok magam.

S határát veszített testem
és tested szétterül
a sűrű légből s itt vagy
a bőrömnön belül.

TÉL FELE.

Vigyázva néztelek, régi, régi lányok,
 mint a képet;
 eljöttetek mégis: hasztalan nőtt árok
 s gát elétek.

Belőlem jöttetek, kódnevelő multam
 csupa-köd-lett
 mélyéből, mert elföd, elnyel a mult gyorsan,
 de nem öl meg.

Hoztátok tétova vonalak újságát,
 frissességét
 s gyenge változását — már-már üres rámák
 betelését.

— A hézagos lombok között átszűrő nap
 kilyuggatta
 a vékony árnyéket. Tele-gyerek csónak
 ment, ugatta

játszani kívánó vén kutyánk. Feküdtünk
 fent a parton,
 haldokoló fűben. Sűrűdött felettünk
 már az alkony,

őszközeli alkony: reszkető és bágyadt. —
Vége, — hallom,
hallom-e ugatni mégegyszer kutyánkat
fent a parton,

vagy akárhol másutt? — Csak tán a szívemben
messze, messze,
indás események bogába keverten. —
Ó, szeresse,

ápoló kezetek szeresse a sorsom,
tegyetek le,
fektessetek vissza a zöld füre! arcom
kezetekre

rászorítom, hogy míg röplünk a télbe
frissen, épen,
ne lássam, mint hull a piros élet térdre
gyilkos szélben.

SZILVESZTER-ESTE.

Szomorúságom szürke gömb,
bárhol próbálom bontani,
föltépni és szétrontani,
lesiklik róla a kezem. —

A szívemen gurul, gurul,
behorpad tőle a szívem, —
úgy érzem: szívemen viszem
a legmagasabb hegyeket.

Támad a hideg négy felől,
bevicsorog az ablakon,
fagyott árnyékok a havon, —
meleg a szoba: hasztalan.

Átúsztam újra egy folyót,
kiveri utánam a hab
a nem-szeretem dolgokat
és nincsen senkim, aki véd.

Távoli, vidám szavaid
jéggé meredve érnek el, —
a hűvös semmi énekel
fülembé mint a szunyogok. —

Siess, hozd már a meleged,
veszélyes tájon imbolyog
a lábam: könnyen megfagyok,
szívemhez koccant a halál.

Hogy mindörökké áldjalak,
ki másodszor életre szülsz,
s a pusztulás elé feszülsz,
mely már-már arcomba lehel.

AKI SOK SZÉPET...

Aki sok szépet mondott el hiába,
szükszavú lesz vagy néma, —
tudom: fáj, hogy neked jutott
szavam maradéka.

Én már a földnél is mélyebbre hulltam,
nyirok s penész ölelget;
nem csillagokat üldözök, —
kis emberi türelmet.

A gyengéimmal sétálok előtted,
már-már magam kínozva, —
ha rám gondolsz, a jó helyett
gondolj inkább a rosszra.

Hiszen becsaplak: önzésből szeretlek,
— embertől más se telhet, —
önnön-szívemre készítem
e gyógyító szerelmet. —

Aki sok szépet mondott el hiába,
szükszavú lesz vagy néma,
de minden szépnél szebb lehet
szavai omladéka.

Úgy szeretlek, mint botjukat a vének,
ahogy a víz a gödröt,
a napnyugtát az aratók,
az istállót az ökrök.

A HALOTT LEÁNY.

I.

Margitka volt. Tizenhat évet
 élt. Most halott: verembe lépett. —
 Nem láttam én, egyszerse láttam,
 mégis ma búm miatta éledt.

Testét, amelyre egyre többen
 éheztek, éhesen, dühödten
 férgek kaján étvágya falja;
 — Sírjak? mit ér? — már menthetetlen.

Vénebbre nőtt töppedt anyóknál,
 zsengebbre vált zöld csecsszopóknál,
 idő felett időtlen ürben
 leng ő, ki nincs, nem lesz, ki volt már.

Több évemet dugnám, ha tudnám,
 élő valóm térden tagadnám, —
 érdemtelen dicsért gyerekként
 szégyenkezem, s így menteget szám:

„Margitka, agg s kölyök, ki nem vagy,
 lásd, életünk kígyúl s kihamvad,
 felsőbb parancs születni, halni,
 felsőbb parancs, szabódni nem hagý.

Még élek én, nem én kívánom,
 túl szállsz te már síron, halálon.
 Tudom, szegény, nem így akartad.
 — Hosszabb időm néked ne fájjon.

Kurtább időd úgyis komorló
 sok gond nekem, lelkemre omló.
 — pár évemért magos kamattal
 békítelek, hamar koporsó.”

II.

Sajnálhatod, sirathatod,
 ő az igazi úr: halott.
 Minden rend fölbomolhatik,
 meg nem zavarja álmait.

Adhatsz rá szép selyemruhát,
 ujjára is gyűrűk sorát,
 vagy bőrédig kopaszthatod,
 sőt bőrét is lenyúzhatod.

Aranyat csörgethetsz, pucér
 legényt mellé dönthetsz: mit ér?
 nyugalma megkövült: magos
 voltához nincs hasonlatos.

Csukott szemével égre néz,
 nem bántja többé ébredés.
 — A mindenség mint kis cseléd
 lehajtja lábához fejét.

NAPLÓRÉSZLETEK.

VAK szelek játéka hozott-e
 vágy kikerülhetetlen
 szoros parancs? — Szemedben
szemem szorongva kémkedik.

Multam riasztod, hogyha nézel,
 már hárman néztek így rám,
 s három halottam sírján
hevesből lettem óvatos.

Nehéz megállnunk egymagunkban,
 gyarló fejünket markos
 szelek cibálják: mardos
a rend, amint érvényesül.

Nehéz megállnom egymagamban,
 karjaid enyhes öble
 jó volna mindörökre
menhelynek, hogy ne bántsanak. —

Vak szelek játéka hozott-e
 vágy kikerülhetetlen
 szoros parancs? — Szemedben
szemem szorongva kémkedik.

Ó, merhessem-e rádaggatni
 bujá és boldog terhét
 szép álmaimnak? Elmégy
ahogy jöttél, vagy ittmaradsz?

Hasonlatosságodra formált
 énem veled: barátom,
 nélküled: zátony,
 melyen magamat roncsolom.

Hasonlatosságodra formált
 énem veled: ünneplő
 ruhám, madárijesztő
 és céda ringy-rongy nélküled. —

Vak szelek játéka hozott-e
 vagy kikerülhetetlen
 szoros parancs? — Szemedben
 szemem szorongva kémkedik. —

Mint többször póruljárt gyerek, ha
 cukorral csalják, lép is,
 vonakodik is, én is
 áhítalak is, féllek is.

Ritkulj köd és tisztulj jövendő,
 lássam, hogy mit kell tennem:
 hűs kis kezét kezemben
 ereszem el, vagy fogjam itt?

FÜVES hegy oldalán ülök,
 tisztára fúj a szél.
 Fitogtatnám most lelkemet,
 ha fürkészné az Úr:
 tudom: kellően jó vagyok,
 jobb nálam nem lehet.

Ha moccantom vidám fejem,
 felhőkhöz súrolom.
 A gyengén-vájt mező szelid
 mosolyt lenget felém,
 ölében gőz-lehelletű
 szorgos vonat kocog, —
 felöletek jön, hozza tán
 a pillantásodat.
 Erős kísértés bujtogat,
 hogy nyúljak érte le,
 hogy két ujjammal fölvegyem,
 térdemre rátegyem,
 erős kísértés bujtogat,
 hogy nyúljak távolabb,
 és egy ujjammal toljam el
 a rejtő dombokat:
 láthassalak, — két napja már,
 hogy fény, szín, száz alak
 harcol miattad ellenem:
 szeretnék képedet
 széttörni bennem. Hasztalan:
 jelenteném neked,
 hűséggel állom posztomat
 akár örökre is. —
 Kis domb, ne nyújtsad útjait,
 mindig céljába lejts,
 s ha nem jön még, beszélj neki
 felőlem szépeket.
 Majd fordulj vissza, kis vonat,
 veled tér ő haza,
 ó, már csak egy nap múlik el
 és csak két éjszaka.

Ki hozzám vagy jövendő, maradj el,
 ki itt állsz a szívemnél, szaladj el,
 ki hűséget fogadtál, tagadj el.

Ki sorsodra fölírtál, törölj le,
 ki életem fokán ülsz, röpj le,
 ki egedre szögeztél, söpörj le.

Ki biztatva ígérted, ne várj meg,
 ki hallod, hogy kiáltok, ne állj meg,
 ki szeretted s szeretsz is, utálj meg.

HALOTT, bús nyújtózás van bennem,
 s idéetlen szürkeség.

Nem csalogatlak titkaimmal:
 meghaltak a mesék.

A bárgyúnak-sajnált derékot
 tisztelve bámulom,
 minden üres színig-telt hozzám,
 éjt álcáz homlokom. —

Bátor, aki kisujjat moccan,
 hős, ki egy szót beszél;
 mint száradó ruhát kötélén
 az erre-arra szél,

lengeti az idő a lelkem:
 énbennem nincs erő.

Százszor inkább való az élni,
 ki tervvel áll elő,
 akármilyen korccsal, beteggel,
 de bomló életét

valaminek akarja látni,
 s szabott ütemre lép. —

Ki bennem titkokat gyanított,
 csalódott: nézze meg!
 Itt fekszem, mint a fáradt ringyó,
 ki megfélelkezett
 a szépítők ezer cseléről,
 és ágyán meztelen
 meglepték, s már semmit se bánja,
 ha gúnyos, szemtelen
 szemek mohón isszák hibáit. —
 Szánj, hogyha gondolod,
 szánj és sirass, de távozásod
 ne hidd, hogy nagy dolog,
 hogy kincsektől fosztod magad meg. —
 Fölvakkanó falak
 csupasz jajgása lesz a válasz,
 ha elköszön szavad.

SZAVAITÓL fölhussant a bánat
 a szívemről, mintha labdát vágnak
 sötét varjúsereg közepébe —
 nem örülök, nem örülök mégse.

Fáradt vagyok nagyon az örömhöz,
 csak a béke langy esője öntöz,
 csak feküdni tudok mozdulatlan,
 kedven innen, könnyön alig onnan.

Isten tudja: jobb-e így vagy rosszabb,
 érzéseim mélán horgadoznak,
 nem alszanak, nem is állnak lesbe,
 — tücsökhangon horkol kint az este.

MOST a föld az úr, a vermek és a hollók
színe az úr; mint talajvíz fakad
föl a sötét, már a szívem alatt
locsog s a szívemen
mázsás aggodalom lóg.

Leomlott a négy fal, külső rettegések
ólalkodnak itt, a jövő s a mult,
két őrizőm, Judássá aljasult,
az emlék s a remény
húsomban forgó kések.

A kezed után nyulok, mint tétovázó,
gyáva kacs nyúl a támaszték után,
ó, fölszín-járó, biztos-léptű lány,
igen-igen erős,
ó, fennen-lengő zászló!

Csak ne vess sokat, most nem nevensz hiába,
didergő lelkem régen járt napon,
takard be, édes, rejtő-vastagon
kedved fészek-meleg
bő felleghajtójába.

VESZÉLYES úton jársz: lábad körül csapdák,
szél ködöt terelget mögéd, ahol ellépsz,
eső csinál rácsot, hadakozik villám,
laza lombzúgásból rejtegetőd épül.
Komoly szavam küldöm felocsudtatónak:
bátor elleneim teáltalad bátrak:
rég nem voltál erre, messzekerült dülön

duhaj gyomok szúrnak gonoszul az égbe. —
 Emlékszel-e még rá, kétkedésbe mártott
 Isten-hozottamra, okos félelmemre?
 Tükröző gyerkőcök játékos kezéből
 ránhullt rezge fénynek vételek szorongva.
 Szándékkal maradtál, szándékkal kúszáltad
 sorsomba a sorsod. Jólesett, s miként a
 lengetett inga a mélyponton, golyó a
 fordított kúp szoros csúcsában, megálltam. —
 Szándékkal maradtál. — Szándék-e keserves
 kalandod ezúttal? Nem tudom. Ki tudja? —
 Komoly szavam küldöm felocsudtatónak:
 látsz-e még? vigyázz! már tág a köz közöttünk.
 Ne hagyj itt, szegényke, többet ártsz magadnak:
 meleg tenyeremből kipottyano szíved
 hőember takarja két fagyos markába.

CSONTJAIMBA tüzet rekesztettél,
 tenyeredből futni eresztettél,
 az örömök felém csörgő
 csermelyeit elsiklattad tőlem. —

Rideg legény szomorú, szép hangon,
 síró gerlét utánozó hangon
 hívogattam, csalogattam
 valakit, de árva vagyok most is.

Magos az ég, nem tudom elérni;
 kemény a föld, hova tudjak lenni?
 Ha szaladok, ha lefekszem,
 fogaimat tördelik a kínok.

Anyám öle, be meghiúsultál
 nagyon régen be hatalmas voltál

Nagyon régen, nagyon régen; —
 ize sincs már keseredett számban.

Áthajol a faág a faághoz,
 elröpül a madár a madárhoz;
 hát én kihez hajolhatnék?
 melegedni hova röpülhetnék?

Rideg legény maradjon magának,
 válassza a szelet barátjának;
 így, ha néha könnye csordul,
 lesz legalább ügyes kifogása.

MATRAC a kő talpam alatt,
 omló takarók a falak,
 angyalhaj a bokrok borza,
 komoly arcom csiklandozza.

Fölemel a föld az égig,
 felhők bolyha bizgat végig
 és a nap mint aranyérem
 a szívemen megáll szépen.

Aki gyűlölsz, morc ököllel
 verd a szájam, tiszta szemmel
 áldalak meg s könnyem mint a
 szenteltvíz hull ujjaidra.

Holtak, akik féltek árva,
szűk koporsótokba zárva,
engedjétek, hogy mellétek
bújjak, mint a vesztett élet.

Kit rossz szándék, balszerencse
bántott, dühét rajtam töltse,
s ki szeretné volt kényelmét,
rakja át vállamra terhét.

Akit mérges kígyó mart meg,
hozza sebjét, hadd szívjam meg,
ellenségét minden gyenge
küldje bátran ellenemre.

Vagyok kimeríthetetlen,
ronthatatlan, sérthetetlen,
mert, ímé, én jó szerelmem
tenyerén tart újra engem.

FINOMMÍVŰ csodatükör a tenyered.
Ha rányomod csukott szememre,
kúszált magamat
gyönyörűszépnek, épnek látom benne.
Látod, te jó, csak ez maradt!
Szívemen, mint baráti ágon
a madarak, tollászkodtak, csevegtek
az örömök.
Közéjük lőtt egy orvvadász: a kín.
Kopasz ágat nyöget a nyurga szél. —

Látod, te jó, csak ez maradt,
csak a kezed maradt! —

Holt hal vagyok a víz színén:
meghítt mélyekbe el nem bújhatok.
Lábatlan vagyok friss gidák között:
ungorkodón nem ugrándoZHatok.

Páva vagyok, megtéptek a kutyák:
nem illegethetem magam. —

Látod, te jó, csak ez maradt,
csak a kezed maradt!

TavasZ van; most mindenki bátrabb, csörtetőbb.
Önnön bújuktól, önnön örömuKtől
szédülnek a fejek.

Minden ajtó kinyílt,
nem zárhatok mellém egy részvevőt sem.

Csak a kezed maradt,
látod, te jó, csak ez maradt!

Derék híd, melyen fátylas távolokból
örvényes úrökön keresztül
bajtárs- emlékek
fölmentő seregei özönölnek.

Ringó tutaj, mely paskoló esők
hazájából mindegyre visszavisz
a nyájas délre. —

Csak a kezed maradt;
most nékem ez a minden,
ez a világ és önmagam.

Ne vedd el a kezed!

ha elveszed,
nem lesz világ, s én sem leszek. —

— Látod, te jó, látod, te jól

FUSS vele, idő, fuss vele,
 fuss vele visszafele!
 Habzsoljon össze friss kezed
 mindent, amit rámszeretett,
 se testemen, se lelkemen
 nyoma többé ne legyen! —

Bűvölöm magam; ő nem él,
 de mint a szél,
 porcikáim mélyeiből
 zúdulva kitör,
 s van százszor inkább, mint amikor
 valóban volt még. — Száll a por,
 ha fölverik, lustán lebeg,
 fáradtan visszahull, belep
 mindent. — Ó, fújj rám, jó idő,
 fújd ki belőlem szédítő
 kínoktól fölvert emlékeit!
 mert visszahullva ellepik
 szemem, fülem, szívem,
 és újra nem lesz senkisé,em,
 akit látok, hallok, érezek,
 csak ő, csak ő. —

Mint rezgőnyárfalevél, rezege
 a belsőm. Hűs nyugalom,
 tőlem mindig riadó, áldott hatalom,
 települj rám végre, mint izgága folyók
 tükrére a jég, mint tarka golyók,
 szertegurultak örökre,
 ó, szertegurultak örökre
 az álmok, az őt hazudók.

IGÉRETEID lajtorjáján
 minek hoztál a magasságba?
 Csak szavak voltak szavaid, —
 zuhanok most halálraválva.

Holt s még nem fogant ellenségek
 nyüzsögnek ébren körülöttem;
 hessentem őket és sírok, —
 ó, többen lesznek, egyre többen!

Mint gyenge őzet vad kopóhad,
 futó szívem félelmek marják. —
 Én jó vitézem merre jár?
 miért nem villogtatja kardját?

Meghalt a béke: vánkosomnak
 élő parázssá vált huzatja,
 a sok-tenyerű éjszaka
 kegyetlen ökleit mutatja.

Hogyan kiáltsak? melyik égtáj
 takar, melyik vándor-szél ismer?
 Nehéz vagy: sajtó-súlyosan
 visszhangozol érzékeimben.

Minden való én voltam eddig,
 és lám: mindannyi idegen lett.
 Ha viszem őket, úgy viszem
 kelletlen, mint hordár a terhet.

Növés fájdalma tagjaimban:
 elárvultam: kell izmosodnom.
 Alábsüllyedt az ölmos ég,
 két vállamon remegve hordom.

ŐSZ lépeget a lombokon,
 talpa vörhenyes sár, agyag,
 a boldog zöldre ráragad,
 — föld felé hull a homlokom. —
 Hozzád szeretnék menni most,
 jaj, elrontottuk! nem lehet,
 nem volna most már enyhület,
 pedig meglásd: kifoszt,
 kifoszt így minket az idő.
 — Ha ostorát emelte ránk
 a rossz világ,
 mért nem öleltük reszkető
 testünket egybe? ó miért
 bántottuk egymást még mi is?
 Kimondom a nevedben is:
 botlott, kitért
 órák ezek, jobban szeretnéd,
 tudom, ha ujjadat
 csókolgatnám, s térítgethelnéd
 fejem öledből (fojtogat
 a sírás), ó én is jobban szeretném,
 hidd el nekem,
 ha kedves-pajzánul etetnél,
 s ál-mérgeesen
 meghúzkodnád a hajamat.
 — Az utca párokkal teli,
 együgyű áhítat
 az arcukon; ó együgyűek! ó mesebeli
 bölcseknél bölcsebb emberek!
 lám, lám két ostoba
 távol remeg,
 fázik egymástól. — Nagy, csunya
 lábával lépeget az ősz;
 hideglelés

félelemtől borzong a kert.
 — Figyeld,
 amit most mondok: meghalunk,
 előbb vagy utóbb meghalunk,
 és deszkák közé zárnak el,
 szűk lesz a hely,
 de mindegy lesz nekünk,
 mert többé úgysem mozdulunk,
 s ha egymás mellett pihenünk,
 akkor sem lehet akkora
 akaratunk soha,
 hogy érintsük egymás kezét,
 ha félujjnyira van akár. —
 — Jön párra pár,
 jön kínra kín —
 halld ki sírásom halk neszét,
 halld meg ezeknek a soroknak
 csukló gyászszípjain
 jajongani a lelkemet! —

A csillagok már hunyorognak,
 nagyon ideges szél remeg,
 habos buborékja a holdnak
 a fák fölé lebeg.

DZSUNGELBE indulsz: szép, külön-életed
 dühödt-növésű rengeteg ellepi;
 másságodat barbár kezével
 el-lefaragja a vad tolongás.

Már jól tudod s mint gyáva gyerek, szepegsz,
 az eljövendőt már siratod: fagyos
 szellők legyintik zsenge szíved,
 mint kora-ősz a szelid virágot. —

Ne félj! vigyáz rád nem hazudó szemem,
 szerelmem égő jelt alakít föléd:
 mehetsz, bolyonghatsz bárhová: én
 látni fogom tüneményes arcod.

S szólítalak majd régi neved szerint,
 s szavam lenyúl majd érted akár a kéz,
 s mint csillagot mély nyári éjen,
 fölmutat újra a földnek, égnek.

SZÍVEM hűs felhők pólyái között reszket immár
 örökké.

Minden gyengédség elpártolt tőlem, amióta nem vagy;
 a régi barátok és a régi kedves tárgyak feleselve
 pörölnek;

tudatos nagy kegyetlenséggel kínoznak a nappalok és
 az éjszakák. —

Sírnom kellene, mondanom, hogy: hűtelen,
 és szemrehányó szavak fekete seregét bocsájtanom
 utánad,

mert megéheztettél és megszomjasztattál, de nem
 adtál ennem, innom;

mert megmutattad, mi a jó s rámengedted
 a rosszakat. —

Mégis: nézzétek, emberek! puha mosoly játszik
 a szám körül;

mint aki bűvös titkokat tud, mosolygok — mint ki
 gyermekek
 nagyosan-komoly játékát nézi és elmosolyodik. —
 Azt hiszi ő, hogy elhagyott, — azt hiszed, hogy
 elhagytál engem,
 s a két színben vastagodó idő egészen eltakar majd.
 Széles a világ, mély a föld, tág a tenger, magos az ég,
 szélesebb, mélyebb, tágabb és magosabb a szerelmem.
 Megindulsz nyulánk utakon futó lábbal, vagy
 kanyarogva,
 bujkálsz bújó ösvényeken: hozzám lyukadsz ki végül,
 a földre ásod magadat, mérföldnyi kútba: énram
 bukkansz,
 tengerre szállsz, bárhogy kormányzol: énnálam köt ki
 a hajód,
 a légből lendülsz: énbelém ütődik gyenge homlokod.
 — Sírnom kellene, mondanom, hogy: hűtelen,
 de nem lehetsz te hűtelen, — sokkal jobban szeretlek
 annál,
 s eligyekvő lépteidet úgy nézem, mint egy pajkos
 gyermek csínyjét.

MÁR fáj nagyon, már elmegyek
 keresni téged;
 ó, melyik óra rekkentett el,
 milyen vidékek? —

Teljesség tükre, hű tükör,
 torz csonkaságom
 benned láttam meg legelőször,
 s azóta látom.

Zsengécske kislány, rengeteg
 mélységű asszony,
 emlék vagy csak, de sok hiányom
 veled tapasztom. —

Az erdő szűkül, őszre jár;
 lelkekre hajlik
 a rettenet: hogy érek árván
 a másik partig? —

Most ápolom, félttem magam,
 áldom, becézem
 a testemet, ő volt az öröd
 sok tolvaj vészben.

A léleknél hívebb a hús,
 hús érintésed
 immár örök, akár a törvény,
 a kőbe vésett.

S ez jó vezérlő, így kelek
 utánad útra,
 magamba és a napra nézek
 s a csillagokra.

MÉLYRE ástalak magamban,
 mélyre nyúlt belém az élet,
 nem maradhattál meg épen.

Hetyke lázam egyre-másra
 szőtte rád a hímet, éket,
 már kicsit sajnáltalak, hogy

test szerint milyen fakó vagy.
 És kezem, mely tartva-tartott,
 meglazult: mehetsz, a hús-vér
 változó és gyatra-gyarló
 és a kép tökéletes csak. —
 Mélyre nyúlt belém az élet,
 vert, becézett és a hús-vér
 változó és gyatra-gyarló:
 ó, a kép, a kép hová lett? —
 — Mint a jég a kályha mellett,
 — mint a hold a pirkadatban,
 — mint a nyelv hegyén az ostya,
 bággyadott s ma nincs sehol már,
 ó, de fáj, hogy nincs sehol már! —
 Asztal és szék és a többi
 tárgy, mihez csak egyszer értél,
 most megannyi bűvölőszer,
 mert a legjobb ör a holt: hű
 és komoly. Ha akkor én is
 meghalok, való színekkel,
 nem nagyítva máig élnél
 bennem és nem kéne tompa
 füllel és hiába néző
 szemmel ezt a sok mógorva
 más halottat keltegetnem. —

Ó, tudom, ha újraéledsz
 és a holt az élet fája
 lesz, olyan vigyázva mégsem
 bírlak eltakarni, hogy ne
 kelljen ismét nemsokára
 őreidhez visszajönnöm,
 s téged újra visszakérnem.

SZÜKSÉGES búcsúd súlyosodó, nehéz
 terhét eleddig csak az éjszakák előtt
 mertem magamra venni:
 könnyítették az éjszakák.

Ó éjszakák, hogy megpihen őriző
 öletek mélyein a rettegő szemű,
 hogyan rátok bíz mindent:
 ügyes kezetek oldja meg.

Erősödöm már: a vonalas, rideg,
 morc nappalokba is nyugodtan indulok,
 sorsom példáját mások
 sorsában bátran figyelem.

Jobb lesz-e így? — én nem tudom. A fagyott
 szív majd nem érezi, ha dér esik reá.
 Ó, lobbadozó lázak,
 titeket pótol-e a csönd?

A fáradságtól lettem erős. Futó
 sorsod megtartani próbáltam: hasztalan, —
 a markom elnyitottam:
 mehetsz, amerre jól esik.

Ne féltés már többet! józan a lábom és
 biztos nyomokba lép: elbuknom nem lehet,
 nagyon megokosodtam:
 nincs kedvem semmihez se már.

MUTATÓ.

A gyermekemhez	19
A halott leány	54
A híd panasza	8
Aki sok szépet...	52
Alkonyat a város-szélről	28
Aldottak az éjszakák	46
Carmen lugubre	31
Csalás ellen	12
Csömör	16
Csendes lázadás	6
December	15
Évforduló	27
Friss emlék	29
Ijessz rám	21
Istennek	4
Karácsonyfa-díszítés	23
Kérés régi lányokhoz	44
Késő kérés apámhoz	25
Levél	40
Magános fa	30
Mecseki séta	42
Naplórészletek	57
Őszi kérdés	22
Sötét lesz	33
Szerenád a szomszédban	17
Szilveszter-este	50
Szólalj meg bennem	3
Tanács	13
Tél felé	48
Tévesztett úton	10

11620

A JANUS PANNONIUS TÁRSASÁG KÖNYVTÁRA.

1. Huszti József: Janus Pannonius. Monográfia.
2. Surányi Miklós: A Janus Pannonius-Társaság első közgyűlésének elnöki megnyitója.
3. Fekete Lajos: Vassal és fohással. Versek.
4. Halasy-Nagy József: Surányi Miklós. Életrajz.
5. Berczeli A. Károly: Janus Pannonius. Versfordítások.
6. Fischer Béla—Németh Imre: Surányi Miklós Széchenyi-regényéről.
7. Kocsis László: A Dóm. Versek.
8. Weöres Sándor: A teremtés dicsérete. Versek.
9. Holler András: Verhaeren-versek. Fordítások. Várkonyi Nándor tanulmányával.
10. Takáts Gyula: Május. Versek.
11. Várkonyi Nándor: Petőfi arca. Tanulmány.
12. Várkonyi Nándor: Magyar katonaköltők. Tanulmány.
13. Csorba Győző: Hélinant halálversei. Fordítások ófrancia eredetiből. Birkás Géza bevezetésével.
14. Weöres Sándor: Theomachia. Drámai költemény.
15. Makay Gusztáv: Kor és irodalom. Tanulmány.
16. Kelet és Nyugat határán: I. Kodolányi János: Kelet népe. — II. Várkonyi Nándor: A Dunántúl történeti hivatása. — III. Sötér István: Latin Dunántúl.
17. Lovász Pál: A Janus Pannonius-Társaság tíz esztendeje, 1931—1941.
18. Szabó Pál Zoltán: A kétezeréves Pécs.
19. Bárdosi Németh János: Szegény ország. Versek.
20. Lovász Pál: Vándorút. Versek.
21. Esztergár Lajos: Kultúrunka. A pécsi műveltségterjesztő mozgalom tervezete.
22. Zsolt Zsigmond: Az egykekérdés Magyarországon.
23. Temesi Mihály: A Dunántúl egyeteme és kutató intézete.
24. Jócsik Lajos: Hazatérés — tájékozódás.
25. Csorba Győző: A híd panasza. Versek.

10.

